

Til: Helse- og omsorgsdepartementet
Fra: Vaksineutvalget i Legemiddelindustrien (LMI)

Oslo, 8. april 2022

LMI's vaksineutvalg sitt innspill til ny folkehelsemelding

LMI's vaksineutvalg takker for muligheten til å gi innspill til ny folkehelsemelding.

Vi støtter regjeringens mål om å skape et helsefremmende samfunn, forebygge sykdom og sikre en desentralisert helsetjeneste som yter gode og likeverdige helsetjenester i hele landet. Vi mener en prioritering av vaksiner og et vaksinasjonsprogram for voksne i høy grad vil bidra til å dette. Vaksiner fortjener derfor en sentral plass i den kommende folkehelsemeldingen.

Hvorfor er vaksiner en viktig del av folkehelsearbeidet?

- Vaksiner er et av de mest effektive og målrettede verktøy vi har i forebyggende helsearbeid. Verdens helseorganisasjon mener at vaksiner er «den viktigste bidragsyteren til god folkehelse nest etter rent vann».
- Vaksiner forebygger sykdom og vil derfor redusere presset på helsetjenesten, særlig for de ansatte i pleie- og sykehussektoren, og dermed frigjøre ressurser til andre viktige helseprioriteringer.
- Vaksiner holder flere i arbeid og kan derfor være kostnadsbesparende i et samfunnsperspektiv.
- Vaksiner gir også beskyttelse mot sekundære ikke-smittsomme sykdommer og er viktig i kampen mot antibiotikaresistens.
- Vaksiner er god helseberedskap - en vaksinert befolkning gjør samfunnet mer robust i møte med nye helseutfordringer.

Hvorfor et vaksinasjonsprogram for voksne?

- Et vaksinasjonsprogram for voksne vil bidra til å utjevne forskjeller innen helse ved at flere følger vaksineanbefalingene uavhengig av den enkeltes kunnskap, sosioøkonomiske status eller hvor i landet man bor.
- Gjennom et vaksinasjonsprogram for voksne står kommunene ansvarlig for å tilby god og likeverdig tilgang til vaksinasjon til hele befolkningen, og kommunene vil få mer forutsigbare rammer for sitt forebyggende arbeid.
- Et vaksinasjonsprogram for voksne vil forebygge mangelsituasjoner ved å gi forutsigbarhet i leveranser og dermed sikre jevn tilførsel av vaksiner til Norge.

Hva bør gjøres?

- Regjeringen bør følge opp Folkehelseinstituttet (FHI) sin anbefaling fra 2018 og implementere et vaksinasjonsprogram for voksne så snart som mulig. Dette kan skje gradvis, og bør inkludere klare anbefalinger for vaksinasjon, informasjonssystemer som når allmenheten (inkludert SMS-påminnelse om vaksinasjon, som allerede er bestemt innført), insentiver for informasjon og administrasjon av vaksiner, samt god tilgjengelighet av vaksinasjon (ta i bruk alle aktører, inkludert apotek).
- I tillegg bør det legges til rette for god informasjon om vaksinasjonsanbefalinger for vaksiner som ikke er en del av programmet.

Bakgrunn

Norge har et velfungerende barnevaksinasjonsprogram med høy oppslutning, som i dag sparer samfunnet for en stor sykdomsbyrde og behandlingskostnader. Eksemplene er mange: Etter introduksjon av vaksine mot pneumokokksykdom i barnevaksinasjonsprogrammet i 2006, er det vist en redusert forekomst av pneumokokksykdom hos barn. Redusert forekomst ble også sett hos eldre som følge av flokkeffekt, og i tillegg er det vist en reduksjon i utvikling av penicillinresistente pneumokokker. Når det gjelder livmorhalskreft, estimerer FHI at livmorhalskreft kan være utryddet i Norge innen 2039 takket være effektiv HPV-vaksine og verdens høyeste vaksinasjonsdekning. For rotavirus sykdom, er det vist at innføring av vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet i 2016 resulterte i 86 % reduksjon av sykehusinnlagte barn sammenlignet med gjennomsnittet i perioden 2014-2015. Programmet er også vist å være kostnadsbesparende for samfunnet.

At vaksiner beskytter mot smittsomme sykdommer, er godt kjent i befolkningen. Noe som er mindre kjent, er at vaksiner indirekte også kan beskytte mot andre sykdommer. Har du f.eks. gjennomgått influensa, har du også økt risiko for hjerteinfarkt i en viss tid etterpå. I tillegg forebygger vaksiner infeksjoner som ellers ville trenge antibiotikabehandling, og bidrar på den måten til å redusere bruk av antibiotika – og som nevnt over, kan vaksinasjon i seg selv også bidra til redusert utvikling av resistente bakterier. Vaksinasjon er derfor viktig i kampen mot vår tids stille pandemi - antibiotikaresistens.

Andelen eldre vil øke betydelig i årene som kommer, og dette vil utfordre helsevesenet og bærekraften i samfunnet. Mange voksne vet ikke hvilke vaksiner som er anbefalt for dem, eller hvilke vaksiner som er tilgjengelige. Apotekforeningen gjorde nylig en undersøkelse som viste at 57 % ikke er kjent med behovet for å friske opp vaksiner i voksen alder. Dette gjør at samfunnet går glipp av de samlede helsegevinstene en større vaksinasjonsdekning kan gi.

På mange områder har vi ikke nok kunnskap til å utforme treffsikker politikk. Men det finnes unntak: Vi har mye kunnskap om viktigheten av vaksinasjon gjennom hele livsløpet – men det er likevel ingen systematisk tilnærming til vaksinasjon av voksne. Det gjelder å ta den kunnskapen i bruk. Det er bred faglig og politisk oppslutning om innføring av et vaksinasjonsprogram for voksne i Norge, og FHI har allerede utredet og anbefalt et slikt program. Oppfølgingen fra departementet har imidlertid blitt forsinket på grunn av pandemien - det er nå mer aktuelt enn noen gang å ta tak i dette og prioritere vaksinasjon av voksne.

Hva har vi lært av covid-19-pandemien?

- Vi har erfart hvor sårbart helsevesenet kan være. Vaksiner og beskyttelse av de mest utsatte er et viktig tiltak for å unngå overbelastning av helsetjenesten og et vesentlig bidrag til en bærekraftig helsetjeneste.
- Voksne og eldre er sårbare for infeksjonssykdommer og trenger beskyttelse: Alder er en vesentlig risikofaktor for alvorlig covid-19-sykdom, og dette gjelder også for andre infeksjonssykdommer (eksempelvis influensa, kikhoste, pneumokokksykdom, helvetesild). Hovedgrunnen er økt forekomst av samtidig sykdom, samt en svekkelse i immunsystemet, med alder.
- Under pandemien så vi økt behov for vaksinasjon mot andre infeksjonssykdommer for å redusere belastningen på helsevesenet. Ideelt sett skulle befolkningen vært godt beskyttet i forkant av pandemien.
- Det kan oppstå mangelsituasjoner ved plutselig økt behov for vaksiner. Våren 2020 gikk FHI proaktivt ut og anbefalte pneumokokkvaksinasjon til alle over 65 år. Dette medførte så høy etterspørsel at FHI sine lagre på pneumokokkvaksiner raskt gikk tomme. Produksjonen av vaksiner er en tidkrevende prosess, og det er derfor viktig med god dialog med - og forutsigbarhet i produksjonsleddet.
- Apotek har vært en viktig bidragsyter i vaksinasjonsarbeidet. Farmasøytens rekvireringsrett for vaksiner for både covid-19- og influensavaksine har gitt økt tilgjengelighet for vaksinasjon, og det er et potensiale i økt vaksinasjonsdekning ved å øke farmasøytens mulighet til å rekvirere og administrere vaksiner.

- Kommunene har på kort tid klart å bygge kompetanse og strukturer for å håndtere vaksiner i hele landet som ledd i sin pandemirespons – dette kan vi bygge videre på.
- Det er sett en økt risiko for langtidskomplikasjoner etter covid-19-infeksjon – inkludert økt risiko for hjerte/kar-problematikk. Dette forsterker koblingen mellom infeksjonssykdommer og sekundære komplikasjoner, noe som er spesielt viktig å være klar over i et folkehelseperspektiv.
- Det norske folk har tatt i bruk digitale løsninger på rekordtid. Vi har blitt kjent med helsenorge som en viktig plattform for informasjon om egen helse, og dette kan vi bygge videre på i informasjonsarbeidet fremover.
- Pandemien har vist viktigheten av deling av kunnskap og åpenhet for å bygge tillitt i befolkningen. Myndighetenes strategi rundt åpenhet og frivillig vaksinasjon har medført høy vaksinasjonsdekning og mindre vaksineskepsis sammenlignet med andre land.
- En frisk befolkning er god helseberedskap.

Oppsummert har vi lært mye av pandemien – ikke minst viktigheten av å være forberedt. Men vaksiner er et begrenset gode. Gode systemer vil sikre at vi har de nødvendige vaksiner tilgjengelig når vi trenger dem. Vi oppfordrer til å bruke lærdommen fra pandemien og de gode erfaringene vi har med barnevaksinasjonsprogrammet til å lage et godt vaksinasjonsprogram også for voksne. Vaksinasjon av befolkningen er et viktig bidrag til god helseberedskap og god folkehelse, og bør derfor løftes frem som en sentral del av folkehelsearbeidet.

LMI's vaksineutvalg

LMI's vaksineutvalg er representert av firmaene MSD, Pfizer, Sanofi, AstraZeneca, Jansen og GSK, som alle leverer vaksiner til det norske markedet. Ved spørsmål eller behov for ytterligere informasjon, kontakt leder i vaksineutvalget, Per Aabakken: per.aabakken@sanofi.com.